

HELSENÆRING

Helseindustri gir dobbel gevinst

«Et fruktbart samarbeid mellom helsenæringen og den offentlige helse- og omsorgstjenesten er en fremtidsnøkkel.»

- Næringsminister Torbjørn Røe Isaksen (H)

INNOVASJON

Vi står på startstreken til en medisinsk revolusjon. Aldri før har den medisinske forskningen vært så begivenhetsrik og dynamisk. [s.4-5](#)

NYE LEGEMIDLER

Innovative legemidler må ikke ses som en trussel, men heller løsningen for et bærekraftig helsevesen. [s.8](#)

FORSKNING

Vil at Norge skal bli en supermakt innen medisinsk forskning. [s.11](#)

Helseindustri gir dobbel gevinst

Ny teknologi, digitalisering av helsevesenet og nye legemidler vil gi bedre helse til befolkningen. Det vil også øke verdiskapingen og gi oss flere arbeidsplasser. Målet er et bærekraftig helsevesen også i fremtiden.

Tekst: Marte Frimand Foto: Marte Garmann

Norge står overfor store utfordringer knyttet til helse og omsorg i årene framover. En aldrende befolkning, flere personer med sammensatte og kroniske sykdommer i tillegg til høyere krav er sentrale hensyn vi må ta. Disse utfordringene må vi løse i et samarbeid mellom helse- og omsorgssektoren og næringslivet. Et slikt samarbeid vil kunne gi økt verdiskaping, flere lønnsomme arbeidsplasser og en bedre og mer bærekraftig helse- og omsorgstjeneste, sier næringsminister Torbjørn Røe Isaksen (H).

Neste år legger regjeringen for første gang frem en helseindustrimelding.

- Helsenæringen er viktig. En friskere befolkning og et lønnsomt næringsliv som skaper verdier og arbeidsplasser er perspektivene for en godt innrettet helsemelding. Regjeringen ser derfor frem til å legge frem en stortingsmelding om helsenæringen slik Stortinget har ønsket. I denne meldingen vil en styrket konkurransekraft stå sentralt for å oppnå de store gevinstene vi ser for folk og næringsliv. Et fruktbart samarbeid mellom

helsenæringen og den offentlige helse- og omsorgstjenesten er en fremtidsnøkkel, sier Røe Isaksen.

Gode forutsetninger for vekst

Næringsministeren mener at Norge har et konkurransefortrinn med sin helhetlige og gode helse- og omsorgstjeneste, gode nasjonale helseregistre og gode forsknings- og teknologimiljøer.

- Politisk satser vi på forskning og innovasjon, og helsenæringen er nettopp en forskningsintensiv, patentintensiv og innovativ næring. Forutsetningene for vekst er gode. Norge har et effektivt skattesystem, god infrastruktur, høyt utdannet arbeidskraft og politisk stabilitet. Og Norge trenger selvsagt alle typer gode næringer som skaper lønnsomme arbeidsplasser og økt verdiskaping, forteller Røe Isaksen, som tror suksess innen helsenæringen representerer store muligheter for Norge internasjonalt.

- Vi er et lite land, med et relativt lite hjemmemarked. Svært mange av bedriftene i helsenæringen orienterer seg derfor klokt

nok mot globale markeder som er store og voksende, sier Røe Isaksen.

Veksten bare øker

Administrerende direktør i Legemiddelindustrien, Karita Bekkemellem, påpeker at Norge har investert tungt i kunnskap i mange år, og at det er noe vi må høste mer verdiskaping fra.

- Vi har en lovende industri som allerede eksporterer for over 20 milliarder og omsetter for 60 milliarder i året. Veksten ser ut til å bare øke fordi behovet for helseløsninger og medisiner øker. Helseindustrien kan bidra til å skape mange av de nye jobbene som Norge trenger i fremtiden, sier hun.

Tre eksempler

Et eksempel på en suksesshistorie innen forskning og ny medisin, er revmatiske pasienter.

- Før var mange uføre og sengeliggende. I dag er de fleste i jobb, takket være Norges satsning innen medisinsk behandling på 80-tallet, sier Bekkemellem.

Torbjørn Røe Isaksen (H)
Næringsminister

Dagens store satsningsområder er kreftbehandling. Målet er å gjøre kreft til en kronisk sykdom man kan leve godt med, i stedet for en dødelig sykdom. En av morgendagens utfordringer er Alzheimers. Her forskes det mye, og store globale legemiddelselskaper har midlene til å forske og utvikle medisiner over veldig lang tid for å løse de store problemene for fremtiden.

- Her har vi ikke hatt så stor suksess. Dette er en av gåtene vi må jobbe mye med i fremtiden, sier Bekkemellem.

Immunterapi, en suksess

Jónas Einarsson, CEO ved Radiumhospitalets Forskningsstiftelse (Radforsk), jobber med å utvikle nye behandlinger og medisiner til kreftbehandling. Han kan fortelle at det foregår mye spennende innen kreftforskning.

- En stadig større andel av de som blir behandlet med immunterapi, blir enten helt kvitt kreften, eller de lever godt med kreft. De kan fortsatt ha noen svulster igjen, men det ser ut som om immunsystemet holder de i sjakk. Rundt 80 prosent av pasientene som får en kreftdiagnose i dag, lever etter fem år. Vi er kanskje på vei til å gjøre kreft til en kronisk sykdom, sier Einarsson. ☒

Helseindustrien kan bidra til å skape mange av de nye jobbene som Norge trenger i fremtiden.

Karita Bekkemellem

Administrerende direktør,
Legemiddelindustrien (LMI)
FOTO: LMI

Jónas Einarsson

CEO, Radiumhospitalets
Forskningsstiftelse
(Radforsk)
FOTO: RADFORSK

Nyheter

Norsk helse- næring i vekst

For tredje året på rad har Menon laget rapporten «Helsenæringens verdi». Rapporten viser at utviklingen i helseindustrien går riktig vei.

Tekst: Tom Backe Foto: LMI

Rapporten spenner over et bredt spekter av temaer. Den beregner næringens verdiskaping, omsetning, sysselsetting, produktivitet og lønnsomhet. Den måler også forskningsinnsatsen og innovasjonsresultatene i næringen. I tillegg avdekker den gründerbedriftenes kapitalbehov og næringens flaskehals mot vekst og internasjonalisering.

- Helsenæringen har opprettholdt den høye veksten i 2016 og 2017. Dette ser også ut til å fortsette i 2018. Særlig er veksten sterk for diagnostikk- og legemiddelbedriftene som investerer en betydelig del av inntektene sine i forskning, utvikling og innovasjon. Faktisk viser tallene i Menonrapporten at helseindustrien vokser med 15 prosent i året og omsetter for 57 milliarder kroner, sier Monica Larsen som er seniorrådgiver i Legemiddelindustrien (LMI).

Økt eksport

- Næringens beregnede forskningsinnsats i 2017 økte med 25 prosent fra året før. Denne forsknings- og innovasjonsinnsatsen gir gode resultater, blant annet i form av eksport. Helseindustriens samlede eksportinntekter nådde 23,6 milliarder kroner i 2017 og eksporten hadde også en vekst på 15 prosent, fortsetter Larsen.

Én av ti bedrifter i gründerfasen

Det foregår mye god helseforskning i Norge, noe som også resulterer i en rekke nye oppstartsselskaper med stort potensiale.

- Av rapporten fremgår det at nesten én av ti bedrifter er i gründerfasen. Det er gledelig. At det ble hentet inn mer enn 670 millioner kroner i 2017 sier en del om den spennende utviklingen som bransjen vår er i.

- En av grunnene til den store investeringslysten er nok at helseindustrien har en verdiskaping per sysselsatt på nesten 1,5 millioner kroner, mens det øvrige næringslivet i Norge, unntatt olje og gass, ligger på 0,9 millioner. ☒

Monica Larsen

Seniorrådgiver,
Legemiddelindustrien
(LMI)

Innsikt

Vi står på start- streken til en medisinsk revolusjon

Etter hvert som forskerne lærer mer om genene, immunforsvaret og tar i bruk ny teknologi, vil det også vokse frem helt nye behandlingsformer som vi bare ser konturene av i dag.

Tekst: Tom Backe Foto: Christopher Olsson/Oslo Cancer Cluster

Jeg tror blant annet at det vil skje en stor utvikling innen immunologi. Det dreier seg om å bruke immunsystemet til å behandle kreft istedenfor mer eller mindre målsøkende molekyler som ofte brukes i dag, sier Ketil Widerberg som er daglig leder i Oslo Cancer Cluster.

Persontilpasset medisin

Resultatet av en slik behandlingsform kan bidra til å gjøre kreft til en sykdom som man ikke lenger dør av, men som pasientene kan leve med. Større kunnskap og mer forskning på arvematerialet vil også få stor betydning. Medisinsk direktør Steinar Thoresen i AbbVie forklarer:

– Som følge av genetisk kartlegging vil vi etter hvert kunne fremstille preparater som vil være ulike fra pasient til pasient. Dette kaller vi persontilpasset medisin. Litt forenklet kan vi si at lungekreft og hudkreft behandles på den samme måten i dag, men i fremtiden blir preparatene skreddersydd til den enkelte pasient i stedet, sier han.

– I et mer futuristisk perspektiv vil vi nok også bli flinkere til å arbeide med forebyggende medisin slik at vi kan unngå å bli syke. Jeg tror også at vi vil kunne finne løsninger på alzheimer- og diabetesgåten og finne behand-

ling for disse sykdommene på sikt, tilføyer Thoresen.

Digitalisering

Operasjonsroboter som arbeider sammen med kirurgene blir sannsynligvis mer vanlig og benyttes allerede innen for eksempel prostatakirurgi. Ekspertene tror imidlertid at de største digitale fremskrittene kommer på andre områder:

– Kunstig intelligens er et begrep som dekker mye, og kan på den ene siden fungere nærmest som et forstørrelsesglass som setter oss i stand til å se nye mønstre og forstå sykdommer bedre. På den andre siden kan kunstig intelligens brukes som beslutningsstøtte for å avgjøre hvilken behandling som er den beste for pasienten, forklarer Widerberg.

– Hvis vi også bruker helsedata som spiller på lag med kunstig intelligens vil det helt sikkert gjøre oss i stand til å stille diagnoser som er mye mer treffsikre enn de vi har i dag, legger Thoresen til.

Det handler om mennesker

Widerberg understreker at fremskritt og teknologisk utvikling vil skje på mange flere områder enn det er plass til å beskrive her.

– Når man utvikler nye behandlingsmetoder må man se hvordan teknologien plasseres

inn i det store bildet. Det er alltid pasient og lege som må settes i sentrum. Derfor må teknologien designes og tilpasses til det den skal brukes til og ikke omvendt, sier han.

En dynamisk periode

Lege og hjerneforsker Ole Petter Ottersen, som tidligere var rektor ved Universitetet i Oslo og i dag er rektor ved Karolinska Institutet, har fulgt den medisinske utviklingen i nærmere 40 år:

– Ofte overdriver man fremtidsmulighetene innen den medisinske utviklingen og tror at endringer skjer raskere enn de faktisk gjør. Imidlertid har jeg aldri opplevd en så begivenhetsrik og dynamisk periode i den medisinske forskningen som akkurat nå. Det er fordi vi nå begynner å høste fruktene av de fundamentale oppdagelsene som er gjort innenfor bio-

Ketil Widerberg

Daglig leder,
Oslo Cancer Cluster

FOTO: LINDA CARTRIDGE/
OSLO CANCER CLUSTER

Steinar Thoresen

Medisinsk direktør,
AbbVie

FOTO: ABBVIE

Ole Petter Ottersen

Rektor,
Karolinska Institutet

FOTO: KAROLINSKA INSTITUTET

logien og immunologien over de siste tiårene. Menneskets genom ble kartlagt for nesten 20 år siden, men det er først nå vi ser hvordan dette gjennombruddet gir opphav til nye behandlingsformer og medisiner. Et eksempel er de medisinene som honoreres med årets nobelpris i fysiologi eller medisin, forteller rektoren, og fortsetter:

– Utviklingen skyter også fart fordi vi bringer ulike disipliner som fysikk, kjemi, biologi, medisin og matematikk sammen i det vi kaller Life Science. Nå må vi bli enda flinkere til å benytte universitetenes innovasjonskraft, ikke bare til å utvikle nye medisiner og teknologier, men til å utvikle medisiner og teknologier som kan komme den ressursfattige delen av verden til gode. Vi kan ikke utvikle medisiner bare for et rikt mindretall. Vi må ta et globalt ansvar. ☒

Innsikt

Persontilpasset medisin – hva er egentlig det?

Bjørn Tore Gjertsen er forskningssjef ved Helse Bergen, Haukeland universitetssjukehus. Han har spesialisert seg på leukemi (blodkreft), og kan fortelle om en spennende utvikling innen kreftbehandling.

Tekst: Marte Frimand Illustrasjoner: Getty Images

I tidligere kreftbehandling var det «one size fits all» som gjaldt. Det vil si at man ga **den samme medisinen og behandlingen til alle** som hadde samme type kreft.

I dag har man fått tilgang på en helt ny diagnostikk, «next generation sequencing», som **påviser genfeil i svulsten**.

Enkelte av de genfeilene kan man utvikle **skreddersydd medisin** mot. Dette er medisin som er på full fart inn i kreftbehandling.

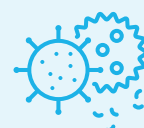
I og med at man har fått tilgang på disse gendiagnostiske verktøyene, kan man også **behandle flere krefttyper** enn tidligere.

På sikt kan det også bli aktuelt å behandle **friske mennesker som har visse typer genfeil** med disse medisinene forebyggende. Men dette vet man foreløpig litt for lite om.

Fremtidens kreftbehandling vil fortsatt bestå av både **cellegift, stråling, kirurgi og immunterapi i kombinasjon med ny persontilpasset medisin**. Ny diagnostikk vil fortelle mer om hvilken type behandling som bør brukes og hvilken intensitet som kreves.

Innen cellegift skjer det også mye spennende. Målet er at **behandlingen kun skal drepe kreftceller** og ikke friske celler.

Innsikt

Helsenæringen er viktig for verdiskapingen i Norge

Norsk helsenæring ønsker å skape et godt og bærekraftig helsetilbud i fremtiden. Å få på plass en Helsenæringsmelding neste år betyr nye muligheter for både pasienter og næringslivet i Norge.

Tekst: Julie Malvik Foto: Stortinget

Jeg er en fremtidsoptimist, og helsenæringen er spesielt spennende. De prosessene som er i gang nå vil kunne gjøre Norge ledende på feltet, sier Høyre-politiker Kårstein Løvaas (H).

Løvaas forteller at de nå jobber med Helsenæringsmeldingen som vil være tilgjengelig neste år.

- Helsenæringen er viktig, og viktig for verdiskapingen i Norge. Vi snakker mye om hva vi skal leve av etter oljen, og jeg tror helsenæringen vil være et av bena vi skal stå på, sier Løvaas.

Han forklarer at Helsenæringsmeldingen ikke bare er viktig for verdiskapingen, men også for pasientene.

- Hvis Norge er med som en motor i arbeidet for å løse de vanskeligste helseutfordringene, tror jeg det vil gi et løft for hele helsetjenesten, og målet på sikt må være at vi har enda flere gode og effektive behandlinger som reduserer presset på helsetjenesten, sier Løvaas.

Mer ut av helsekronene

- Det er viktig at vi får på plass en Helsenæringsmelding, fordi det betyr muligheter for både pasienter og næringslivet i Norge, sier stortingsrepresentant Tuva Moflag (AP).

- Vår felles helsetjeneste, og ikke minst alle dataene vi sitter på, representerer store muligheter for Norge i tiden fremover. Vi trenger å få mer ut av helsekronene våre, og vi trenger å skape nye arbeidsplasser i helsenæringen.

Pasienten først

Moflag forteller at det er høye forventninger til meldingen og synes det har tatt lang tid å få den på plass.

- Jeg er særlig spent på hvordan vi skal bruke meldingen til å sette Norge på det internasjonale kartet, og bruke eksempelvis registrene våre i forskning og næringsutvikling, sier hun.

- *Pasientenes tilgang til nye innovative legemidler blir ofte diskutert i mediene. Har Norge et godt nok system for å sikre at vi raskt tar i bruk nye legemidler?*

- Det tar for lang tid i dag. I Arbeiderpartiet har vi som mål at du skal få den beste behandlingen i den offentlige helsetjenesten, da må vi sørge for at innovasjoner i industrien kommer pasientene raskere til gode. Det er viktig å fokusere på tiden det tar fra nye medisiner utvikles, til de kan tas i bruk.

Medisinsk utvikling

- Visjonen for et fremtidig helse-Norge er best mulig helse tilpasset den enkeltes behov, og innenfor økonomiske rammer som er levedyktige, forteller assisterende generalsekretær i Kreftforeningen, Ole Alexander Opdalshei.

For at Norge skal henge med i den medisinske utviklingen bør det investeres midler slik at vi får utviklet en infrastruktur for person-tilpasset behandling, forklarer han.

- Vi må raskt ta i bruk de mulighetene som ligger i ny teknologi innen helse, og brukere må aktivt tas med i utformingen av fremtidens helsevesen.

- *Går digitaliseringen av helsesektoren for tregt?*

Tuva Moflag (AP)
Storingsrepresentant

Pasienter får i alt for stor grad ansvar for å bære informasjonen selv fra en behandler til en annen.

Ole Alexander
Opdalshei

Generalsekretær,
Kreftforeningen

FOTO: INGILD VAALÉ

Kårstein Løvaas (H)

Storingsrepresentant

FOTO: STORTINGET

- Vi skal ikke glemme at det har skjedd fremskritt. Det er krevende å få alle interessentene til å gå i takt som helseforetak, kommuner, fastleger. Det er ikke teknologien, men kultur, struktur, finansiering og incentivordninger som er problemet. Nasjonal styring og en finansiering som understøtter nasjonale løsninger må derfor på plass for å øke takten, forteller Opdalshei.

Persontilpasset behandling

- Økt bruk av persontilpasset behandling vil medføre mer effektiv bruk av ressursene. Rask implementering av ny teknologi, herunder økt digitalisering, vil medføre at arbeidsprosesser kan gjøres mer effektivt. Bedre samhandling mellom de ulike helsenivåene gjør at noen oppgaver kan løses med lavere ressursbruk, sier Opdalshei, og fortsetter:

- Vi må også satse på forebyggende tiltak allerede nå. Men ja, det vil være en utfordring for et bærekraftig offentlig helsevesen når vi får økt behov etter helsetjenester, og også økte medisinske muligheter. ☒

Nyheter

Regjeringsplattformen 2018

Den såkalte Jeløya-plattformen som ble lagt frem av trepartiregjeringen i januar legger viktige føringer for den norske helseindustrien.

Tekst: Tom Backe

- I erklæringen skriver regjeringen at de vil sørge for et godt samarbeid med ulike private og ideelle aktører for blant annet å bidra til innovasjon og valgfrihet i tjenestetilbudet. Dette skaper legitimitet og signaliserer ønske om sterkere involvering av næringslivet som kan bidra med bedre kvalitet i helsesektorens behandlingstilbud og i utvikling av nye produkter og tjenester, sier Monica Larsen som er seniorrådgiver i Legemiddelindustrien (LMI).

Fremtidsrettet næringspolitikk

Regjeringen ønsker å føre en fremtidsrettet næringspolitikk som legger til rette for verdiskaping, vekst og omstilling. Fundamentet skal være kunnskap, forskning og innovasjon, og målsetningen at Norge skal bli blant de ledende landene i Europa innen innovasjon. De ønsker også å gjøre det enklere og mindre byråkratisk å etablere nye bedrifter og arbeidsplasser.

- Dette er en «lissepasning» spesielt til den forskningsdrevne helseindustrien som utvikler produkter og tjenester av høy verdi for et globalt marked, tilføyer Larsen.

Bedre tilgang til tidligfasekapital

Regjeringen vil også bidra til at lønnsomme prosjekter får tilgang til tidligfasekapital blant annet gjennom såkornfond. Den skal blant annet omhandle hvordan den offentlige helse-tjenesten kan bidra til utvikling av innovasjon.

- Dette er et viktig punkt, siden helseindustrien er avhengig av gode ordninger for tilgang til tidligfasekapital for å kunne vokse.

Tilrettelegging for innovasjon

Målet er at Norge skal være et innovativt land. Derfor vil regjeringen styrke samspillet mellom næringslivet, academia, innovasjons- og forskningsmiljøer. De vil også arbeide for å tiltrekke seg internasjonal kompetanse.

- Dette er nødvendig hvis vi skal klare å bygge en næring med globalt fotavtrykk. Skal vi lykkes blir det også viktig å videreutvikle katapultordningen både for industrialisering og produksjon av helseprodukter, avslutter Larsen. ☒

Monica Larsen

Seniorrådgiver,
Legemiddelindustrien
(LMI)

Innsikt

Lena Nymo Helli, daglig leder i AbbVie Norge

Vi trenger bedre dialog om nye legemidler

Innovative legemidler må ikke ses som en trussel, men heller løsningen for et bærekraftig helsevesen.

Tekst: Andreas Aguilera Myrvold Foto: AbbVie

Det er helt avgjørende at Norge er et attraktivt land for helsenæringen. Derfor må man følge opp de politiske vedtakene og sikre at vi finner nye måter å gjøre anskaffelser på. Slik sikrer vi at legemidler som tas i bruk i Norge har riktig pris, samtidig som pasientene og helsetjenesten får rask tilgang til de nye innovasjonene, mener Lena Nymo Helli, daglig leder i AbbVie Norge.

— Dagens situasjon med krangling i mediene, manglende dialog, og mangel på reelle forhandlinger er et stort hinder for utviklingen av en sterk helsenæring i Norge. Et av de store problemene i dag er at det ofte tar for lang tid før pasienter i Norge får tilgang til innovative legemidler, sier Nymo Helli.

Ønsker bedre kommunikasjon

— Mitt ønske for 2019 er at myndighetene og industrien kan sette seg ned sammen og finne løsninger som bidrar til raskere tilgang, og mer smidige prosesser når nye innovative

legemidler innføres i Norge. Vi skjønner at det må være kostnadseffektivt, og vi skjønner at vi er nødt til å prioritere - men vi vet også at industrien kan være en del av løsningene på helseutfordringene vi har i Norge. Jeg savner dialog og samarbeid mellom myndighetene og aktørene i næringen, legger hun til.

Innenfor helsenæring sitter staten i grunn på alle sider av bordet. I praksis blir de derfor en monopolist på helsefeltet. Med slik myndighet og makt følger også stort ansvar for å legge til rette for at helsenæringen utvikles og bygges.

— Det er helt nødvendig å ha et marked hvor de nye innovasjonene og produktene kan bli tatt i bruk både for at norske oppstartsselskaper skal lykkes, men også for at store internasjonale legemiddelselskaper skal være tilstede i Norge. Vi har et spesielt innkjøpssystem i Norge hvor mange ulike mekanismer for å drive ned prisen på innovative legemidler blir lagt oppå hverandre. Her må vi tenke nytt for å sikre et mer smidig system som tar kortere tid, og hvor man gjennom anskaffelsene

stimulerer til økt forskningsaktivitet i Norge. Man kan for eksempel belønne produsenter som har kjørt kliniske studier i Norge gjennom innkjøpssystemet, sier Nymo Helli.

Et tredelt problem

Pasienter i Norge vet ikke at det finnes andre alternativer. De vet heller ikke hvilke medisiner pasienter i andre land har tilgang til, men som Beslutningsforum har sagt nei til i Norge.

— Når legene ikke får muligheten til å ha innovasjonene i verktøykassen sin mister de nyttige verktøy som behandlinger tilpasset den enkelte pasient. Det er et problem for pasientene som kunne hatt stor nytte av disse, men det er også et problem for samfunnet vårt. Samtidig innebærer det at norske sykehus mister en mulighet til å være med å utvikle de neste store gjennombruddene. Vi mener at innovasjon er det som driver verden, og ønsker å bidra med å bygge opp helsenæringen i Norge som hjelp til å løse de utfordringene vi har, avslutter Nymo Helli. ■

Hjelper forskere fra idé til produkt

Gjennom det nye programmet Spark Norway, og inkubatoren Sharelab, får forskere hjelp til å utvikle produktene sine.

Tekst: Marte Frimand Foto: Spark

Morten Egeberg er administrativ leder ved Universitetet i Oslos største satsing, UiO: Livsvitenskap, og leder av innovasjonsprogrammet Spark Norway.

- Spark Norway er et toårig program som bistår forskere på UiO, Oslo universitetssykehus og Akershus universitetssykehus med å utvikle ideer til produkter og tjenester. Programmet har holdt på i ett år og har i dag elleve prosjekter. Det finnes kun to andre program i Europa, og rundt 50 på verdensbasis. Alle programmene samarbeider globalt for å dra nytte av den samlede kompetansen og de internasjonale nettverkene, sier Egeberg.

Endrer tankesett

Kjernen i Spark-programmet er å gi prosjek-

tene mentorer med lang og bred erfaring fra relevant industri.

- Vi ser at de som er med i Spark, endrer tankesett etter hvert som de lærer og erfarer hvordan en idé gjøres om til en innovasjon. De blir mer bevisste på å identifisere og utvikle de gode ideene til nye innovasjoner, sier Egeberg.

Spark Norway er finansiert av UiO som samarbeider med Inven2, OUS, Legemiddelindustrien, Oslo Cancer Cluster, The Life Science Cluster, Nansen Neuroscience Network, Norwegian Inflammation Network, Norway Health Tech og Statens legemiddelverk.

Norges første våtlab

Marius Øgaard er partner i Sharelab, en inkubator for nye günderbedrifter innen bioteknologi. Hit kommer gjerne forskere som

har gjennomført Spark-programmet. Det som gjør Sharelab spesiell, er at den har en våtlab gründerne kan bruke.

- Hvis man ønsker å utvikle et legemiddel i Norge, må man først bygge og siden drive en lab til flere millioner kroner. Det har de fleste gründerne verken tid eller råd til, sier Øgaard.

Kommer til dekket bord

- Her får de tilgang på alt utstyr. De kan komme hit med to tomme hender og en idé, og begynne å utvikle produktet og teste hypotesen fra dag én. Vi har en laboratorie-leder som hjelper med å kjøpe inn ingredienser og forbruksvarer, og som passer på at alt utstyret er klart til enhver tid. I tillegg har vi også kontordelen, der vi tilbyr hjelp til å finne mentorer, kunder, finansiering og investorer, sier Øgaard. ☒

Legemiddeleventyret på Elverum

Tekst: Tom Backe Foto: Curida

Den norske legemiddelprodusenten Curida har hentet inn 100 millioner i ny kapital og eksporterer nå flytende legemidler til nærmere 100 land.

- Spisskompetansen som vi innehar på denne typen legemiddelproduksjon har vi bygd opp over flere tiår. Årsaken til at vi lykkes i den internasjonale konkurransen handler om at vi har en kvalitetsbevisst organisasjon som innehar lang erfaring med produksjon av sterile legemidler. Kvalitet er særdeles viktig i denne type produksjon. Siden prisen også er en avgjørende faktor for at vi blir valgt som leverandør, må produksjonen også være veldig effektiv, forteller Leif Rune Skymoer som er

administrerende direktør i Curida. Skymoer peker også på at denne typen passer godt for Norge siden produksjonen er teknisk avansert og at de trenger dyktige fagpersoner med god kompetanse.

Tror på fremtiden

- Jeg tror at norsk legemiddelindustri har gode muligheter til å ekspandere internasjonalt. Da må vi satse enda mer på det vi allerede er gode på, nemlig automasjon og effektiv produksjon. Vi har nettopp hentet inn over 100 millioner kroner i ny kapital, og det viser at de norske eierne har tiltro til oss som bedrift og til hva fremtiden vil bringe, sier Skymoer til slutt. ☒

Leif Rune Skymoer

Administrerende direktør, Curida

Innsikt

Innovasjon i helse-tjenesten krever at vi løfter blikket

Mer e-helse og klinisk uttesting er viktig for innsikt til å videreutvikle konsepter og produkter for forsknings- og næringsaktørene.

Tekst: Julie Malvik Foto: Getty Images

Norsk helsevesen er godt, men det som er godt kan bli bedre. Helse-tjenestene, pasientene, forskerne og næringslivet vil alle ha nytte av økt samarbeid for å adressere de utfordringer og muligheter som ligger i kunnskap og ny teknologi, sier direktør Anne Kjersti Fahlvik i Forskningsrådet.

Forskningsrådet skal sikre at forskere, klinikere og næringsliv jobber tett sammen for å løse problemer, bygge internasjonale nettverk, bygge norsk helsenæring, og gjøre helsevesenet bedre.

– Vi er på riktig vei, og det kan vi se i de spennende prosjektene vi støtter, blant annet i våre senterordninger, innovasjons- og teknologiprogrammer. Det blir stadig mer e-helse, mer klinisk uttesting, mer privat-offentlig samarbeid og mer industrialisering i form av produksjon i disse prosjektene.

Forskning og innovasjon

Norge er et attraktivt land for forskning og innovasjon, blant annet på grunn av gode

miljøer, infrastruktur, kostnadsnivå og virkemidler, ifølge Fahlvik.

– Forskningskvalitet, nyskapingskraft, et godt offentlig helsevesen, gode helsedata med mer, er også gode av betydning for helsenæringen. Likevel kan samspillet mellom privat og offentlig sektor bli bedre, forklarer hun.

Forskningsrådet med andre jobber derfor med å støtte mer førkommersielt samarbeid og innovative offentlige anskaffelser.

– Alene satser Forskningsrådet mye på forskning og innovasjon innen helse, og mer enn 1,3 milliarder i 2017. Her er det rom for mer, men også for oss å bli flinkere til å tilrettelegge for etterspørselsdrevet forskning og innovasjon.

Helsenæringen i Norge

– Vi har utarbeidet en rekke offentlige rapporter om helseinnovasjon, både ut i fra et næringsperspektiv, og ut i fra et pasient- profesjons- eller offentlig sektor perspektiv, sier Erland Skogli i Menon Economics.

Menon lager årlig den mest omfattende og eneste oversikten over helsenæringen i

Norge, i følge Skogli. De siste par årene har de arbeidet med problemstillingen «innovasjon i offentlig sektor».

– Helsevesenet må gjøre som andre offentlige sektorer, og fokusere mer på å utfordre leverandørene på å finne løsninger som totalt sett gir mer og bedre helse for pengene.

Pasienten står i fokus

– Helsevesenet må sakte, men sikkert begynne å fokusere på såkalt helseutkomme og verdi-basert outcomes based-health, det vil si at man betaler for de helseresultatene man får av for eksempel en metode, medisin, teknologisk løsning og behandling, forklarer Skogli.

Videre forteller han at å endre både anskaffelser og egen utviklings-innovasjonsaktivitet ved å starte måling av resultater, for eksempel i form av liv spart eller økt livskvalitet for pasienter som følge av vellykket behandling, og gi alle aktører muligheter og incentiver til å tenke nytt om hvordan helsetjenester skal organiseres vil gi mer ønsket effekt for pengene.

– I fremtiden, eller faktisk allerede i dag,

Innovasjon i helsetjenesten krever at vi løfter blikket og ser på hvilket helseutkomme innovasjon gir totalt sett.

Anne Kjersti Fahlvik
Direktør Næringsliv og teknologi, Forskningsrådet
FOTO: SYVERRE JARILD

Erland Skogli
Partner, Menon Economics
FOTO: MENON

leverer legemiddelaktører som AbbVie mye mer enn en pille som det skal betales for per dose. Legemiddelaktørene går sammen med andre digitale aktører for å skape løsninger som gir mest mulig effekt for pengene. Det er pasienten som står i fokus, sier Skogli.

Helseinvestering

For at det skal bli mulig å gjennomføre såkalte innovasjonsreformer i helsevesenet er det behov for endringer knyttet til det området Menon jobber mest med, som er vurderinger av økonomien i helseinvesteringer.

– Her er problemet at man i dag bare vurderer noen av de samfunnsøkonomiske nytteeffektene av helseinnovasjoner, og da gjerne bare knyttet til den aktøren som står for og betaler for innovasjonen, sier Skogli.

– Innovasjon i helsetjenesten krever at vi løfter blikket og ser på hvilket helseutkomme, hvilken gevinst for samfunnet, innovasjon gir totalt sett. Så kan man vurdere det opp mot kostnaden, og gjøre en kost-nytte-vurdering slik man gjør i andre sektorer. ☒

Nyheter

Vil at Norge skal bli en supermakt innen medisinsk forskning

Storingsrepresentanten Sveinung Stensland, som er medlem i Helse- og omsorgskomiteen for Høyre, mener at kliniske studier er et viktig bidrag som bidrar til å stimulere medisinsk forskning.

Tekst: Tom Backe Foto: Stortinget

– Sterke fagmiljøer trenger stimulans, og det aller viktigste vi kan gjøre for at den norske helseindustrien kan utvikle nye legemidler, er å bygge opp miljøer og stimulere den medisinske- og legemiddelfaglige kompetansen i Norge. De kliniske studiene er viktig for selve helseindustrien også, siden det bidrar til mer aktivitet og flere arbeidsplasser for denne industrien i Norge. Vi bør også videreutvikle de norske klinikerne og sørge for at de hele tiden er oppdatert, sier Stensland når vi spør om de viktigste grunnene til å gjennomføre kliniske studier.

Viktig for pasientene

Stensland er også opptatt av pasientene, for selv om kliniske studier er viktig i et næringsperspektiv, er hensynet til pasienten det aller viktigste:

– For pasientenes del er kliniske studier veldig viktig siden det gjør at pasientene får mulighet til å ta i bruk de aller nyeste medisinene på et tidlig stadium. De norske pasientene har også et veldig tillitsfullt forhold til forskningen og er mye mer interessert i å delta i kliniske studier enn pasienter fra mange andre land. Det er en fordel, fortsetter Stensland.

Forholdene ligger godt til rette

– Vi har en høyt utdannet, veldig kompetent arbeidskraft og gode medisinske registre som gir forskerne en god oversikt over befolkningen. Helt frem til 1990-tallet var det mye kliniske studier her til lands, men så dabbet det av. Nå er det på tide at vi snur denne trenden. Jeg tror nemlig at Norge kan bli en stormakt innen farmasøytisk industri, utvikling av nye legemidler og biomedisinsk forskning, men da må vi blant annet satse mer på kliniske studier, konkluderer Stensland. ☒

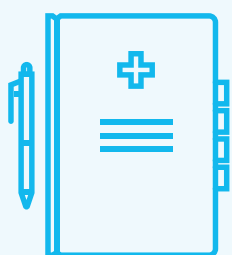

Sveinung Stensland
Medlem i Helse- og omsorgskomiteen for Høyre

! Konklusjon

Dette er løsningene på fremtidens utfordringer innen helsenæringen

Tekst: AbbVie Illustrasjoner: Getty Images

1

Kommersialisering, næringsutvikling og utvikling av ny innovasjon må være et selvstendig mål for helsetjenesten og universitetene.

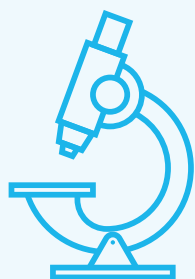

2

Ha et uttalt mål om at innovative legemidler skal være tilgjengelige for norske pasienter. Norge bør være et av de tre første landene i Europa som gir rask og lik tilgang til nye legemidler.

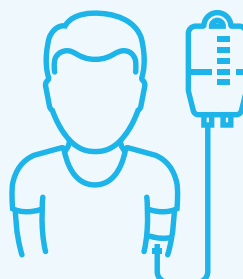
3

Vi må ha et sterkere offentlig-privat samarbeid. Offentlig sektor er avhengig av privat sektor for innovasjon og kommersialisering, privat sektor er avhengig av kompetanse og utprøving i offentlig sektor.

4

Vi må sikre at helseregistrene og biobankene våre er lettere tilgjengelig for forskning, og at det er lett å flette sammen informasjon fra flere registre.

5

Det må innføres incentiver i helseforetakene for å stimulere til flere industrifinansierte kliniske studier og økt samarbeid med industrien.

AbbVie

Vi vil gå foran og skape verdi for pasienter, for samfunnet og for AbbVie. Derfor har vi laget denne utgivelsen. Vi ønsker å vise hvorfor det å satse på helsenæringen kan være viktig for Norge nå og i fremtiden. AbbVie er et globalt biofarmasøytisk selskap med flere enn 29.000 ansatte over hele verden. Vårt mål er å bidra til et bærekraftig helsevesen ved å utvikle effektive medisiner for behandling av alvorlige og kroniske sykdommer. I Norge har AbbVie om lag 75 ansatte lokalisert på Fornebu i Bærum.